

Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad
(Gemeente Hoogeveen, Dr.)

Een Inventariserend
Archeologisch Veldonderzoek

Steekproefrapport 2014-12/07Z

Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad
(Gemeente Hoogeveen, Dr.)
Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek

Een onderzoek in opdracht van Zuidema Groep

Steekproefrapport 2014-12/07Z definitieve versie
ISSN 1871-269X

auteur: drs. J.M.G. Bongers (fysisch geograaf)
autorisatie: dr. J. Jelsma (senior archeoloog)

De Steekproef bv werkt volgens de Kwaliteitsnorm
Nederlandse Archeologie 3.3

Foto's en tekeningen zijn gemaakt door de
Steekproef bv, tenzij anders vermeld.

© De Steekproef bv, Zuidhorn, 6 januari 2015

Niets uit deze uitgave mag worden
vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt zonder
bronvermelding.

De Steekproef bv aanvaardt geen
aansprakelijkheid voor eventuele schade
voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of
het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

De Steekproef bv
Archeologisch Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3, 9801 TG Zuidhorn

<i>telefoon</i>	050 - 5779784
<i>fax</i>	050 - 5779786
<i>internet</i>	www.desteekproef.nl
<i>e-mail</i>	info@desteekproef.nl
<i>kvk</i>	02067214

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding.....	1
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01).....	1
1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02).....	2
2. Bureauonderzoek.....	4
2.1 Bronnen.....	4
2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04).....	4
2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04).....	6
2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03).....	7
2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05).....	8
3. Veldonderzoek.....	9
3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01).....	9
3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03).....	10
4. Conclusies en advies.....	11

Gebruikte bronnen

- Appendix: - Archeologische periodes
- Archeologische kaart
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens Archeologische Standaard
Boorbeschrijvingsmethode

Samenvatting

In verband met de geplande ontwikkeling van het gebied rondom een voormalige zandwinningsplas is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd bij Nijstad te Hoogeveen, gemeente Hoogeveen, provincie Drenthe. De ontwikkeling bestaat onder meer uit de bouw van huizen en het doorgraven van een landtong. Het hiervoor benodigde graafwerk is een mogelijke bedreiging voor eventueel aanwezige archeologische resten. Het doel van het onderzoek is om vast te stellen wat de kans is op de aanwezigheid van archeologische waarden.

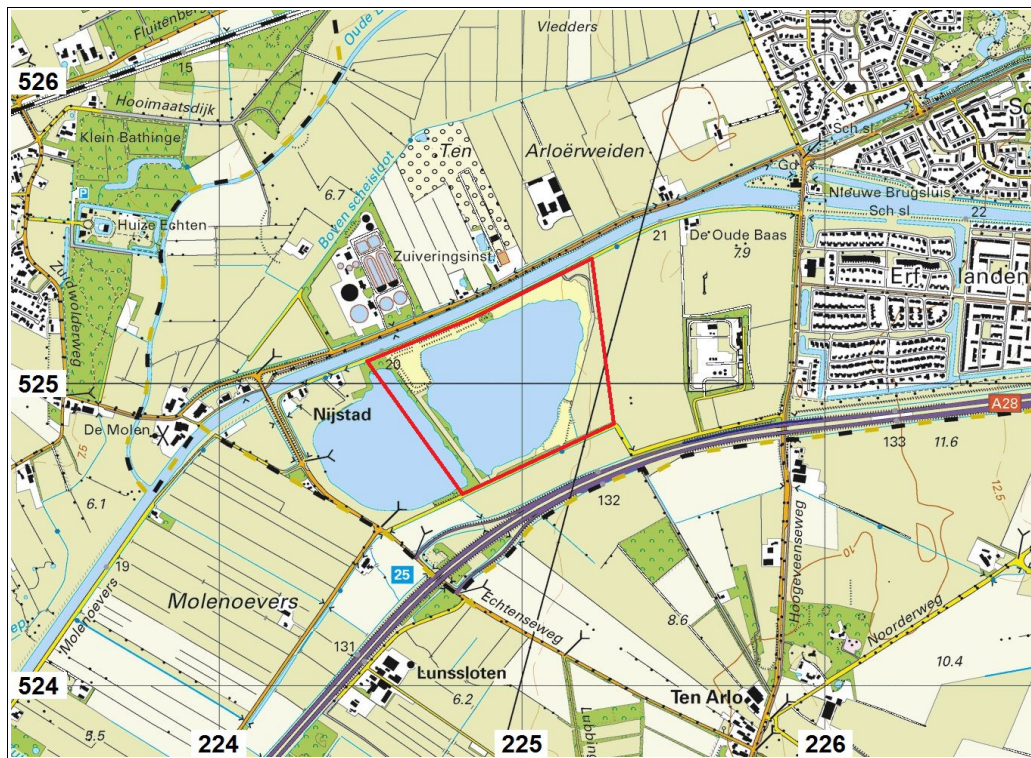
Het onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek verkennende fase. Bij het bureauonderzoek zijn bronnen geraadpleegd op het gebied van fysische geografie, archeologie en historische geografie. Bij het veldonderzoek zijn negen boringen geplaatst om de opbouw en gaafheid van de bodem te bepalen.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied in het dal van de Echtenerstroom ligt. Hier had zich al tijdens de steentijd een veenmoeras gevormd. Op zeshonderd meter afstand zijn vondsten van bewerkt vuursteen uit de steentijd gedaan. Tijdens de tweede helft van de twintigste eeuw werd begonnen met zandwinning. Uit het veldonderzoek blijkt dat de bodem in het gebied algemeen diep is verstoord door de zandwinning. Daardoor zullen eventuele sporen van prehistorische activiteiten verloren zijn gegaan. Lokaal is de top van het pleistocene zand nog intact aangetroffen. Echter daar bleek het zand geen langdurig droge condities te hebben gekend voorafgaand aan de veenvorming, waardoor die delen geen aantrekkelijke vestigingslocaties lijken te zijn geweest voor de mens. Het advies luidt om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen.

1. Inleiding

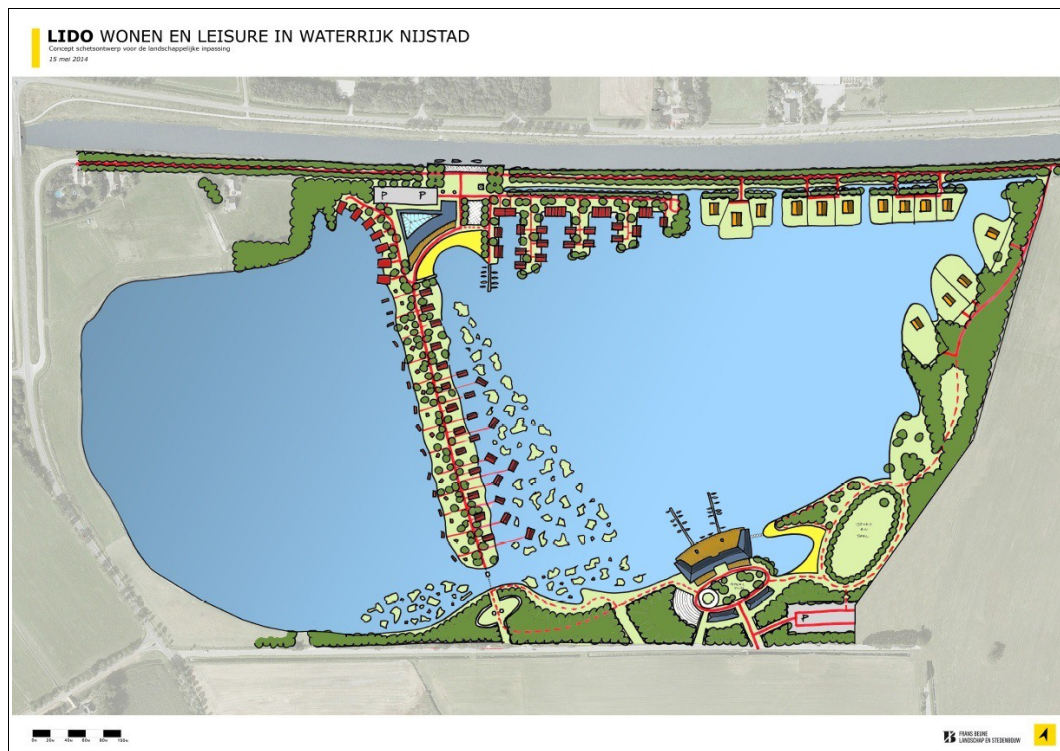
1.1 Aanleiding en doel (KNA 3.3 LS01)

In opdracht van Zuidema Groep vertegenwoordigd door de heer B. Zuidema, is een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd voor een zandwinplas en de rondom gelegen oevers bij Nijstad, gemeente Hoogeveen, provincie Drenthe (zie Figuur 1). De aanleiding voor het onderzoek is de inrichting van de voormalige zandwinningsplas in een woon- en recreatiegebied. Daartoe zullen (vakantie)woningen en voorzieningen zoals paviljoens worden gebouwd, een haven worden aangelegd, bos worden aangeplant en een landtong worden doorgraven (zie Figuur 2). Het doel van dit onderzoek is om vast te stellen of in het gebied archeologische waarden aanwezig zijn die bedreigd worden door de plannen.



Figuur 1: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: uitsnede van de topografische kaart 1:25.000. Het onderzoeksgebied is rood omlijnd. Bron: Topografische Dienst Kadaster, Emmen [2014].

Dit archeologisch onderzoek bestaat uit een bureauonderzoek en een veldonderzoek. Bij het bureauonderzoek wordt nagegaan of en waar kansrijke delen binnen het gebied liggen voor de aanwezigheid van archeologische waarden. Daarvoor is gebruik gemaakt van beschikbare fysisch-geografische, archeologische en historisch-geografische informatie. Daarnaast wordt bepaald in welke mate deze bedreigd worden door de geplande bodemingrepen. Het resultaat van het bureauonderzoek is een archeologische verwachtingsmodel. Bij het veldonderzoek zijn enkele boringen uitgevoerd om deze verwachting te toetsen. Daartoe is van de bodem bepaald wat de opbouw en gaafheid zijn en is gezocht naar archeologische indicatoren.



Figuur 2: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: Concept schetsontwerp voor de landschappelijke inrichting. Bron: Frans Beune, Landschap en Stedenbouw, 15 mei 2014.

1.2 Locatiebeschrijving (KNA 3.3 LS02)

Zandwinplas Nijstad ligt westelijk van Hoogeveen tussen de snelweg A28 en de Hoogeveense Vaart (zie Figuur 1). De weg Nijstad loopt tussen de plas en de Hoogeveense Vaart. Zuidelijk langs de plas loopt de Koedijk. Tijdens het onderzoek werd er geen zand meer gewonnen op deze locatie. Op de oevers rond de plas was begroeiing van struiken en riet (zie Figuur 3). Oostelijk langs de plas liggen twee gastransportleidingen (zie Figuur 7).



Figuur 3: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: foto genomen in oostelijke richting. Rechts is de oostelijke zandwinplas zichtbaar. Links ligt een restant van een opgespoten bult grond uit de tijd van de zandwinning. Uiterst links is de Hoogeveense Vaart zichtbaar.

Tabel 1: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: administratieve gegevens

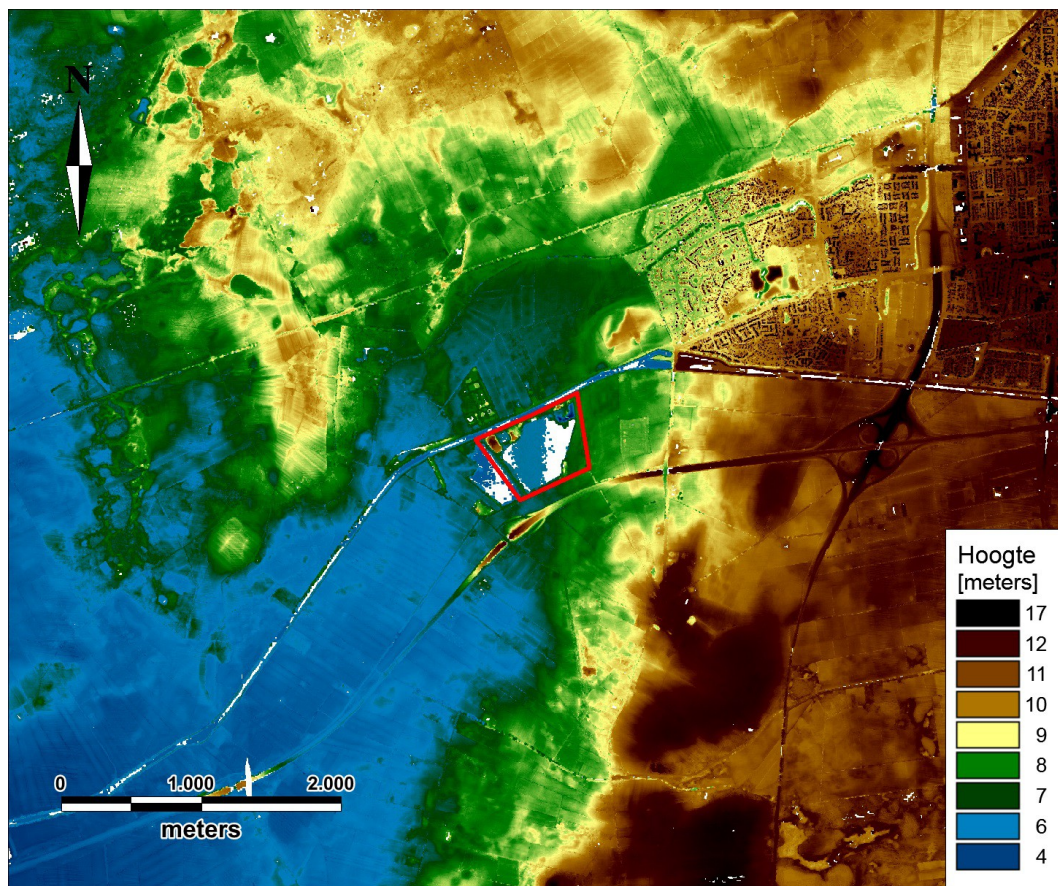
provincie:	Drenthe	
gemeente:	Hoogeveen	
plaats:	Hoogeveen	
toponiem:	Zandwinplas Nijstad	
bevoegd gezag:	gemeente Hoogeveen	
opdrachtgever:	Zuidema Groep	
oppervlakte:	33 hectare	
hoogte:	7 meter + NAP	
grenscoördinaten:	noord: 225,230 / 525,415	west: 224,500 / 525,080
	oost: 225,305 / 524,870	zuid: 224,825 / 524,640
kaartblad:	17C	
onderzoeksmeldingsnr:	64560	
uitvoeringsperiode:	2 januari 2015	
onderzoeksdiepte:	180 centimeter	
fase onderzoek:	bureauonderzoek en veldonderzoek verkennende fase	
status rapport:	definitief	
beheer documentatie:	De Steekproef bv, E-depot RCE, Provincie Drenthe, Koninklijke Bibliotheek en DANS	

2. Bureauonderzoek

2.1 Bronnen

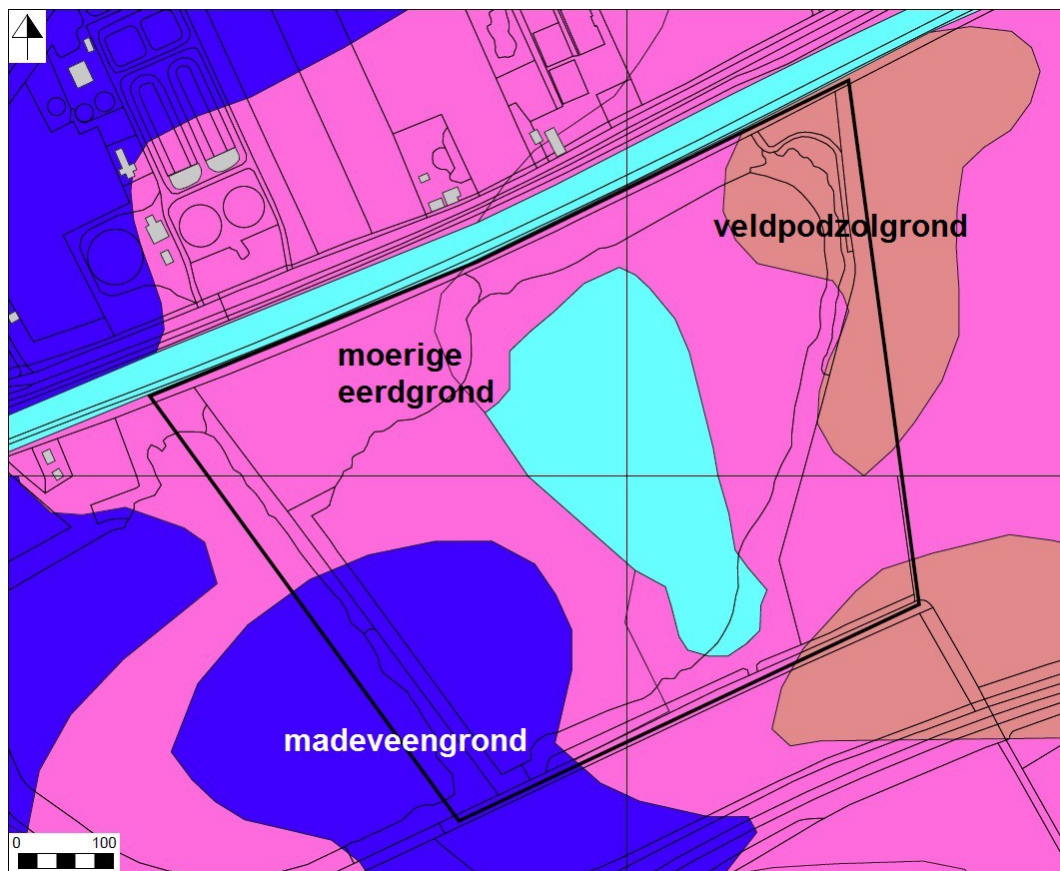
De gebruikte bronnen voor dit onderzoek zijn opgenomen aan het einde van dit rapport. Voor de paragraaf over archeologie is ARCHIS geraadpleegd. Dit is het archeologisch registratie- en informatiesysteem van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze databank is toegankelijk voor organisaties die werkzaam zijn in de archeologie. Het bevat een GIS-systeem waarmee de archeologische kaart uit de Appendix is gemaakt en waarin ook aardkundige kaarten geraadpleegd kunnen worden. Voor de paragraaf over de historische geografie is onder meer gebruik gemaakt van watwaswaar.nl. Hierop zijn historische kaarten in te zien.

2.2 Fysische geografie (KNA 3.3 LS04)



Figuur 4: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: hoogtekaart gemaakt met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Het onderzoeksgebied is rood omlijnd.

Onderzoeksgebied Zandwinplas Nijstad ligt in het oostelijke deel van het dal van de Echter Stroom of Oude Diep (zie Figuur 4). De afstand tot de beek is circa zevenhonderd meter. Op paleogeografische kaarten van Nederland (niet afgebeeld) zijn het dal en dus ook het onderzoeksgebied al op een reconstructie van 3850 vC gevuld met veenmoeras. Op latere reconstructies blijft dit ongewijzigd. Op de geomorfologische kaart (niet afgebeeld) is de westelijke helft van het gebied weergegeven als 'dalbodem met veen (2R4)' en de oostelijke helft als 'dalbodem zonder veen (2R5)'. Op de bodemkaart staat het grootste deel van het gebied als 'moerige aardgrond (vWz en zWz)' (zie Figuur 5). In de zuidelijke hoek ligt een 'madeveengrond (aVz)' wat mogelijk wijst op lagere, nattere condities. Langs de oostelijke rand komen 'veldpodzolgronden (Hn21)' voor die wijzen op drogere condities.



Figuur 5: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: uitsnede van de bodemkaart. Het onderzoeksgebied is zwart omlijnd.

2.3 Archeologie (KNA 3.3 LS04)

Uit het onderzoeksgebied en binnen een halve kilometer omtrek zijn geen archeologische waarden gemeld. De dichtstbij gelegen vondst is van bewerkt vuursteen uit onder meer het paleolithicum op zeshonderd meter noordoostelijk van het onderzoeksgebied (300058). Op circa een kilometer zuidoostelijk van het gebied bevindt zich bij het dorp Ten Arlo een concentratie van archeologische vondsten (zie Appendix Archeologische Kaart). Er zijn gevonden: vuursteen uit het neolithicum (300208), een huisplattegrond uit de periode neolithicum - ijzertijd (33740), een urnenveld uit de periode bronstijd laat - romeinse tijd (14402, 238674), grafheuvels uit de periode bronstijd - ijzertijd (17009, 17010, 17011) en de dorpskern van het middeleeuwse Ten Arlo.

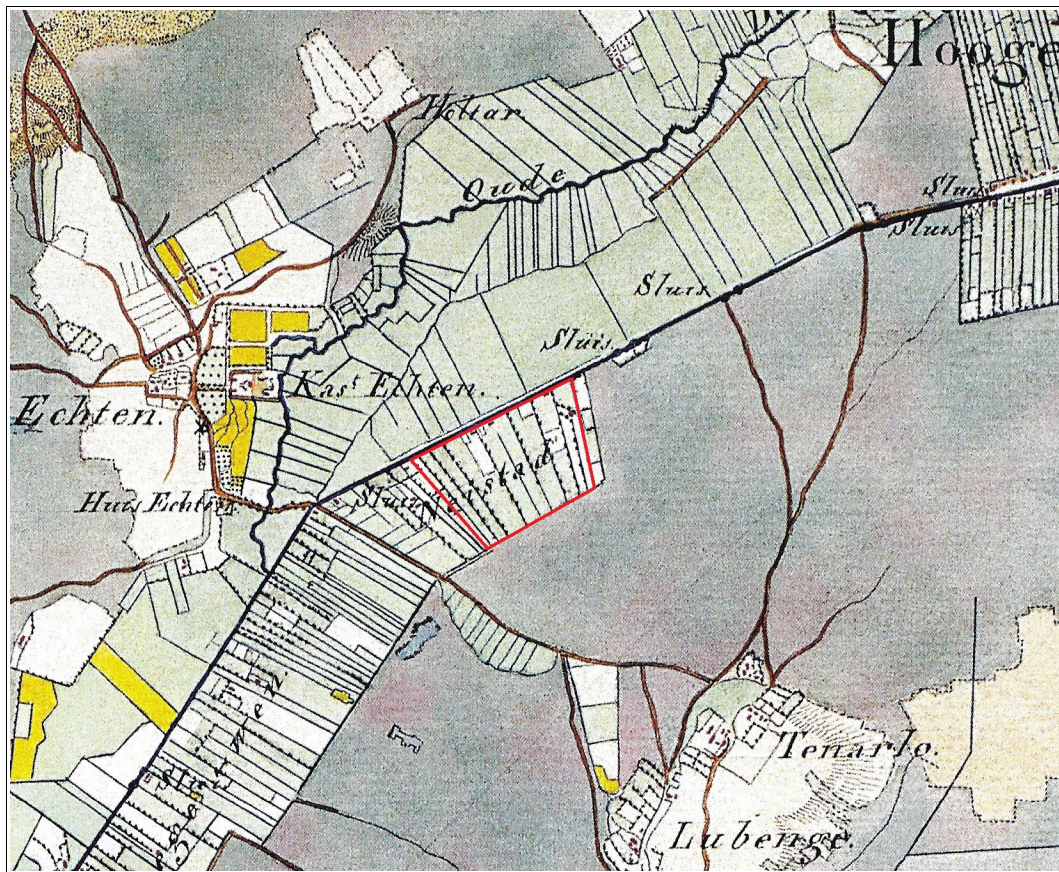
Tabel 2: Archeologische waarden in de omgeving van Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad. Voor de ligging zie Appendix Archeologische Kaart. Voor dateringen zie Appendix Archeologische Periodes.

CAA en CMA	RD-coördinaten	Datering	Omschrijving
monumenten			
14401	225,557 / 523,733	romeinse tijd	nederzetting
14402	225,927 / 524,203	bronstijd laat - romeinse tijd	urnenveld en/of crematiegrafveld
14493	223,272 / 525,602	middeleeuwen	historische dorpskern Echten
14517	225,912 / 523,693	middeleeuwen	historische dorpskern Ten Arlo
waarnemingen			
17009	226,140 / 524,060	bronstijd - ijzertijd	grafheuvel
17010	226,470 / 524,780	bronstijd - ijzertijd	grafheuvel
17011	226,370 / 524,990	bronstijd - ijzertijd	grafheuvel
33740	225,900 / 523,940	neolithicum - ijzertijd	huisplattegrond
238660	225,570 / 523,710	romeinse tijd	spoor van een waterput met scherven en houtresten
238674	225,840 / 524,140	bronstijd laat - ijzertijd vroeg	aardewerk en houtskool van een urnenveld
300058	225,600 / 525,830	paleolithicum paleolithicum - ijzertijd	vuurstenen klingboor vuurstenen kern, schrabber en kling en slijpsteen
300208	225,150 / 523,580	neolithicum	vuurstenen afslag
300346	223,330 / 523,850	neolithicum vroeg	schoenleestbijl

2.4 Historische geografie (KNA 3.3 LS03)

In 1626 kreeg Roelof, Heer van Echten, toestemming tot kanalisatie van de benedenloop van het Oude Diep (bron: Toelichting Bodemkaart Blad 17, pagina 59). In 1631 kwam een regeling tot stand voor de afgraving van het veengebied ten oosten van Huize Echten. Na verlenging van dit kanaal ontstond het dorp Hoogeveen en kreeg het kanaal de naam Hoogeveense Vaart. In de Atlas van Huguenin met kaarten uit 1819-1829 loopt dit kanaal net als tegenwoordig noordelijk langs het onderzoeksgebied (zie Figuur 6). Het onderzoeksgebied zelf bestaat dan uit strookvormig verkaveld grasland in polder 'Neistad'. Oostelijk en zuidelijk van deze polder liggen nog onontgonnen woeste gronden. Binnen het onderzoeksgebied liggen vier boerderijen en/of huizen.

Op kaarten uit de 20^e eeuw is de situatie nog sterk vergelijkbaar met die uit de 19^e eeuw. Op een kaart uit 1975 (niet afgebeeld) staat de zandwinplas voor het eerst.



Figuur 6: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: uitsnede uit de Atlas van Huguenin 1819-1829. Het onderzoeksgebied is rood omlijnd. De schaal van de kaart is circa 1:36.000, het noorden is boven.

2.5 Archeologisch verwachtingsmodel (KNA 3.3 LS05)

De gemeente Hoogeveen heeft op het moment van dit onderzoek een archeologische beleidskaart die nog niet openbaar is.

Onderzoeksgebied Zandwinplas Nijstad ligt in het dal van de Echtener stroom op circa zeshonderd meter afstand tot die beek. Al tijdens de steentijd raakt het dal bedekt met veenmoeras. De dichtstbij gemelde archeologische vondst is van bewerkt vuursteen uit het paleolithicum en mogelijk latere periodes op zeshonderd meter afstand. Tijdens de tweede helft van de 20^e eeuw werd er zand gewonnen in het gebied.

Mogelijk zijn er in het onderzoeksgebied geschikte vestigingsplekken geweest voor de mens voorafgaand aan de veenbedekking. Na de steentijd lijkt het gebied door de aanwezigheid van een veenmoeras geen aantrekkelijke plek te zijn geweest. De meest kansrijke locaties zullen eventueel aanwezige zandkoppen zijn geweest. Van menselijke activiteiten uit de steentijd kunnen bewerkt vuursteen en houtskool gevonden worden. De grootste kans hierop is aan de top van het pleistocene zand. In het grootste deel van het onderzoeksgebied is zand gewonnen. Daar zullen eventuele archeologische resten verloren gegaan zijn.

Tabel 3: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: specificatie archeologische verwachting.

datering:	steentijd
complextipe:	kamp
omvang:	vanaf enkele meters
diepteligging:	aan de top van het zand
graafheid en conservering:	onder veen kan organisch materiaal zijn geconserveerd
locatie:	zandkoppen
uiterlijke kenmerken:	bewerkt vuursteen, houtskool
mogelijke verstoringen:	zandwinning, voormalige sloten, gasleidingen

3. Veldonderzoek

3.1 Aanpak veldonderzoek (KNA 3.3 VS01)

Het veldonderzoek is uitgevoerd op 2 januari 2015. Boringen 1, 2, 3, 4, 6 en 7 zijn gedaan op plekken waar huizen gepland zijn (zie Figuur 2). Bij boringen 5 en 9 zijn paviljoens gepland en bij boring 8 wordt een landtong doorgegraven. De boringen zijn uitgevoerd met behulp van een edelmanboor van zeven centimeter doorsnede. Vanaf 120 centimeter diepte zijn ze vervolgd met behulp van een guts van drie centimeter doorsnede. De dieptes van de boringen varieert tussen 150 en 190 centimeter beneden maaiveld.



Figuur 7: Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: boorpuntenkaart. De gele contour is de grens van het onderzoeksgebied. De genummerde punten zijn de locaties van de boringen. Met rood zijn de locaties weergegeven van geplande huizen en paviljoens (zie Figuur 2).

De opgeboorde grond is onderzocht door het laagsgewijs af te snijden in de boorkop en de guts. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. De resultaten van de boringen staan in de Appendix in de

vorm van boorstaten en laagbeschrijvingen. Van de boringen zijn de RD-coördinaten bepaald met behulp van GPS. De hoogtes van de boringen zijn geschat met behulp van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). Er is geen veldkartering uitgevoerd, omdat aan het oppervlak aangevoerde grond lag.

3.2 Resultaten veldonderzoek (KNA 3.3 VS02, VS03)

Van de negen boringen is natuurlijke, ongeroerde grond aangeboord bij boringen 2, 6 en 7. Bij boring 2 aan de noordelijke rand van het terrein ligt nog een bouwvoor van 40 centimeter zoals die gevormd is voorafgaand aan de zandwinning. Hieronder ligt tot een diepte van tenminste 1,7 meter beneden maaiveld een pakket dekzand. In het dekzand waren geen natuurlijke horizonten van een bodem meer aanwezig. Bij boringen 6 en 7 in de landtong tussen beide plassen in, is de top van het pleistocene zand intact. Op het zand ligt een laag intact veen van respectievelijk 16 en 34 centimeter. Daarop volgt een oude venige bouwvoor en een kleine meter opgebrachte grond. De top van de pleistocene grond bestaat uit lemig zand met enige humeuze bijmenging. Er is nauwelijks bodemvorming in opgetreden. Het zand heeft waarschijnlijk geen (langdurig) droge omstandigheden gekend voorafgaand aan de veenvorming.

Bij de overige zes boringen bestaat al het opgeboorde materiaal uit opgebrachte grond. Bij boringen 1 en 9 is hierin veel keileem aanwezig. Mogelijk is dit van buiten het onderzoeksgebied aangevoerd, aangezien in het gebied zelf van nature geen keileem aanwezig lijkt. Bij boringen 3, 4 en 5 noordelijk van de plas ligt tot de maximale boordiepte gelaagde grond met onder meer lagen klei. Deze grond is waarschijnlijk ten tijde van de zandwinning opgespoten vanuit de plas en hier in een bassin bezonken.

Op basis van de uitgevoerde negen boringen rondom de oostelijke zandwinningsplas lijkt de bodem óf geen droge omstandigheden te hebben gekend in het verleden óf diep te zijn verstoord. Op de eerst genoemde delen zal het gebied geen aantrekkelijke vestigingsplek zijn geweest voor mensen tijdens de prehistorie. Op de diep verstoorde delen zullen eventuele archeologische grondsporen verloren zijn gegaan. Bij boring 6 is in de top van het pleistocene zand een spikkel houtskool aangetroffen. Mogelijk heeft het een menselijke oorzaak, mogelijk een natuurlijke. In de opgebrachte grond is een pijpensteel gevonden. Deze is mogelijk samen met mest en ander afval aangevoerd vanuit een stad ten tijde van de turfwinning. Overige archeologische indicatoren heeft het onderzoek niet opgeleverd.

4. Conclusies en advies

belangrijkste resultaten

Onderzoeksgebied Zandwinplas Nijstad te Hoogeveen ligt in het dal van de Echtenerstroom. Tijdens de steentijd raakte het gebied al overwoekerd door veenmoeras. Binnen een kilometer omtrek is één archeologische waarde geregistreerd: bewerkt vuursteen uit het paleolithicum en mogelijk uit latere periodes. Tijdens de tweede helft van de twintigste eeuw startte de zandwinning in het gebied.

De bodem in het gebied is overwegend diep verstoord door de zandwinning. Lokaal is de bodem beter bewaard gebleven zoals in de landtong tussen beide plassen in. Hier is de top van het pleistocene zand intact aangetroffen. Echter het zand lijkt er geen (langdurig) droge condities te hebben gehad voorafgaand aan de veenvorming.

archeologisch verwachtingsmodel

Het archeologisch verwachtingsmodel zoals geformuleerd in Paragraaf 2.5 kan worden aangepast. In vrijwel het hele gebied zullen sporen van menselijke activiteiten uit de prehistorie verloren zijn gegaan. De delen waar sporen wel bewaard gebleven kunnen zijn, lijken geen aantrekkelijke vestigingslocaties te zijn geweest voor de mens. Daarom kan de archeologische verwachting naar beneden toe worden bijgesteld.

advies

Aangezien de kans op de aanwezigheid van in goede staat verkerende archeologische waarden erg klein is, adviseren wij om geen nader archeologisch onderzoek te ondernemen. Als bij toekomstig graafwerk onverhoopt toch archeologische sporen worden aangetroffen of archeologische vondsten worden gedaan, dan dient hiervan direct melding te worden gemaakt conform de Monumentenwet 1988, artikel 53. Wij adviseren dit te doen bij de gemeente Hoogeveen en bij de provinciaal archeoloog, dr. W.A.B. van der Sanden, Westerbrink 1, 9405 BJ, Assen, 0592-365220, 06-22662601, w.vandersanden@drenthe.nl.

Gebruikte bronnen

AHN-Viewer. www.AHN.nl. Actueel Hoogtebestand Nederland. Rijkswaterstaat, Adviesdienst Geoinformatie en ICT.

Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Archeologie Leidraad 3. J.H.A. Bosch, 7 maart 2005.

Bodemkaart van Nederland 1:50.000. Blad 17C, Emmen West. Stichting voor Bodemkartering. Wageningen, 1981.

Centraal Archeologisch Archief (CAA) en Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) [ARCHIS].

Franse Kaarten van Drenthe en de Noordelijke Kust, 1811-1813. H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers. Groningen, 2001.

Geomorfologische Kaart van Nederland. Schaal 1:50.000. Rijks Geologische Dienst Haarlem en Stichting voor Bodemkartering Wageningen. via www.ARCHIS.nl

De Hottinger-atlas van Noord- en Oost-Nederland 1773-1794. H.J. Versfelt. Heveskes Uitgevers, Groningen 2003.

Huguenin, de Atlas van. Militair-topografische kaarten van Noord-Nederland, 1819-1829. H.J. Versfelt en M. Schroor. Heveskes Uitgevers. Groningen/Veendam, 2005.

Kaarten van Drenthe 1500-1900. Heveskes Uitgevers, H.J. Versfelt. Groningen / Veendam, 2004.

Kadata via www.kadaster.nl

Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie 3.3. www.SIKB.nl. Centraal College van Deskundigen Archeologie, 9 december 2013.

Paleogeografische Kaarten van Nederland, tweede generatie (versie 2.0). P. Vos & S. de Vries. Deltares, Utrecht 2013. Op 11 april 2014 gedownload van www.archeologieinnederland.nl.

Appendix

Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad

- Archeologische periodes
- Archeologische kaart
- Boorstaten
- Laagbeschrijvingen boringen volgens
Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode

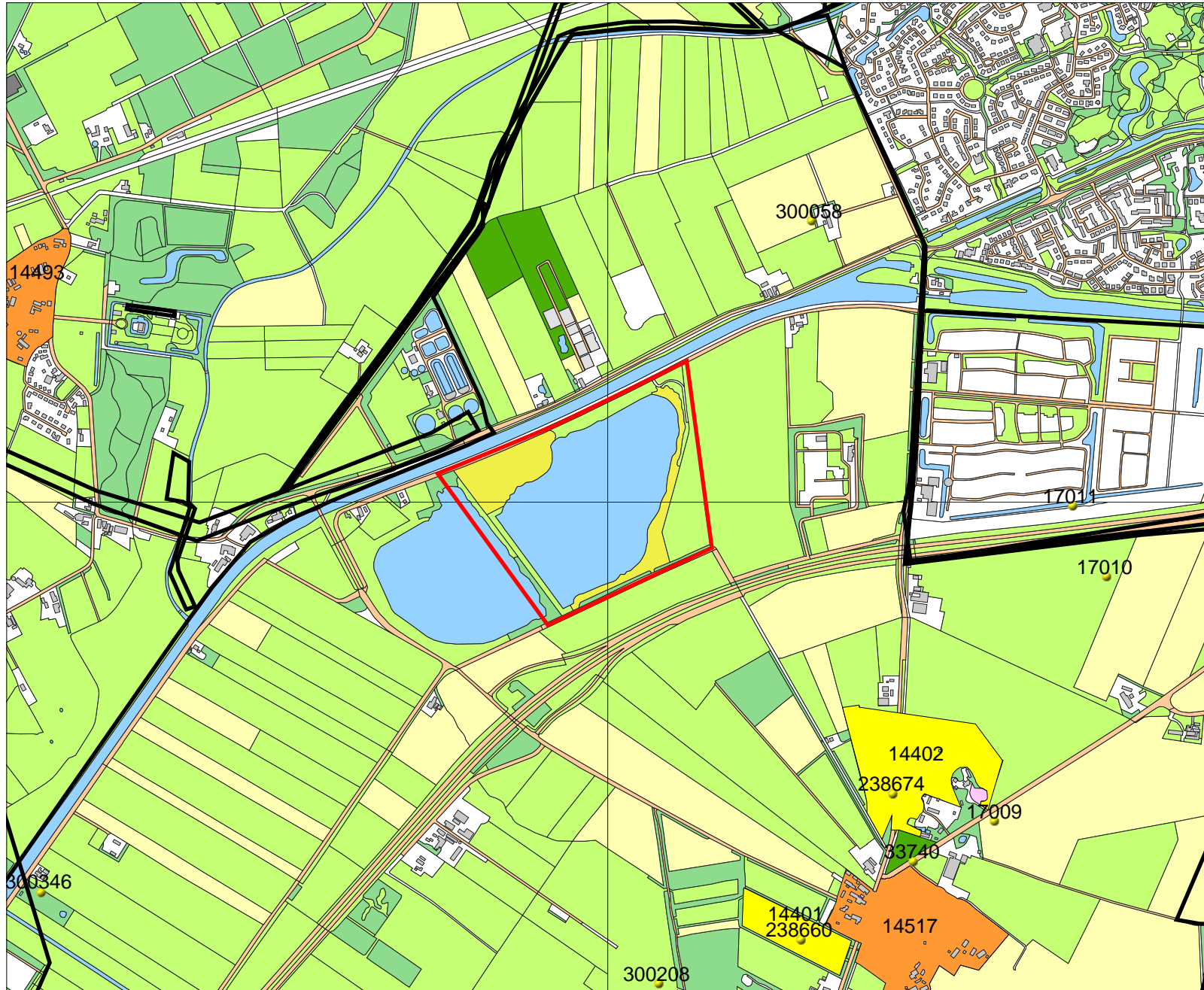
Archeologische periodes

paleolithicum:			ijzertijd:	
	paleolithicum vroeg:	tot 300.000 BP	ijzertijd vroeg:	800 - 500 vC
	paleolithicum midden:	300.000 - 35.000 BP	ijzertijd midden:	500 - 250 vC
	paleolithicum laat:	35.000 BP - 8.800 vC	ijzertijd laat:	250 - 12 vC
	paleolithicum laat A:	35.000 - 18.000 BP		
	paleolithicum laat B:	18.000 BP - 8.800 vC	romeinse tijd:	
mesolithicum:			romeinse tijd vroeg:	12 vC - 70 nC
	mesolithicum vroeg:	8.800 - 7.100 vC	romeinse tijd vroeg A:	12 vC - 25 nC
	mesolithicum midden:	7.100 - 6.450 vC	romeinse tijd vroeg B:	25 - 70 nC
	mesolithicum laat:	6.450 - 4.900 vC	romeinse tijd midden:	70 - 270 nC
neolithicum:			romeinse tijd midden A:	70 - 150 nC
	neolithicum vroeg:	5.300 - 4.200 vC	romeinse tijd midden B:	150 - 270 nC
	neolithicum vroeg A:	5.300 - 4.900 vC	romeinse tijd laat:	270 - 450 nC
	neolithicum vroeg B:	4.900 - 4.200 vC	romeinse tijd laat A:	270 - 350 nC
	neolithicum midden:	4.200 - 2.850 vC	romeinse tijd laat B:	350 - 450 nC
	neolithicum midden A:	4.200 - 3.400 vC		
	neolithicum midden B:	3.400 - 2.850 vC	middeleeuwen:	
	neolithicum laat:	2.850 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg:	450 - 1.050 nC
	neolithicum laat A:	2.850 - 2.450 vC	middeleeuwen vroeg A:	450 - 525 nC
	neolithicum laat B:	2.450 - 2.000 vC	middeleeuwen vroeg B:	525 - 725 nC
bronstijd:			middeleeuwen vroeg C:	725 - 900 nC
	bronstijd vroeg:	2.000 - 1.800 vC	middeleeuwen vroeg D:	900 - 1.050 nC
	bronstijd midden:	1.800 - 1.100 vC	middeleeuwen laat:	1.050 - 1.500 nC
	bronstijd midden A:	1.800 - 1.500 vC	middeleeuwen laat A:	1.050 - 1.250 nC
	bronstijd midden B:	1.500 - 1.100 vC	middeleeuwen laat B:	1.250 - 1.500 nC
	bronstijd laat:	1.100 - 800 vC	nieuwe tijd:	
			nieuwe tijd A:	1.500 - 1.650 nC
			nieuwe tijd B:	1.650 - 1.850 nC
			nieuwe tijd C:	1.850 – heden

Appendix Hoogeveen, Zandwinplas Nijstad: Archeologische Kaart

Bekende archeologische waarden volgens ARCHIS

226796 / 526472



223229 / 523558

Legenda

-  ONDERZOEKSMELDINGEN
-  VONDSMELDINGEN
-  WAARNEMINGEN
-  HUIZEN
- MONUMENTEN**
 -  archeologische waarde
 -  hoge archeologische waarde
 -  zeer hoge archeologische waarde
 -  zeer hoge arch waarde, beschermd
- TOP10 ((c)TDN)**
 -  bebouwd gebied
 -  doorgaande wegen
 -  bos
 -  bouwland
 -  weiland
 -  boomgaard/kwekerij
 -  heide
 -  zand
 -  begraafplaats
 -  water
 -  overig bodemgebruik
-  PLANGEBIED



Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap



1

X-coördinaat (m) : 225187
Y-coördinaat (m) : 525320
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 135	leem sterk zandig, zwak grindig, mix, vergraven, Opm.: Zandbrokken
135 - 145	leem sterk zandig, zwak grindig, 5gy5/1, keileem
145 - 190	zand zwak siltig, zwak grindig, 2,5y5/3, Zand: matig grof

2

X-coördinaat (m) : 225109
Y-coördinaat (m) : 525322
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 40	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
40 - 170	zand matig siltig, 10yr5/3, C-horizont, dekzand, Opm.: Bovenin veel diergangen
170 - 190	zand monster niet gezien

3

X-coördinaat (m) : 225006
Y-coördinaat (m) : 525268
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 90	zand zwak siltig, 2,5y3/1, vergraven, Opm.: Diergang
90 - 125	zand zwak siltig, 5y6/2, basis scherp, opgebrachte grond, Opm.: Lagen grof zand
125 - 150	zand matig siltig, 5y5/2

4

X-coördinaat (m) : 224780
Y-coördinaat (m) : 525162
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 50	zand zwak siltig, matig grindig, mix, vergraven
50 - 125	zand matig siltig, 5y6/2, Zand: matig grof, basis scherp, opgebrachte grond, Opm.: Brokjes bouwvoorachtig
125 - 150	klei matig siltig, 2,5y4/2, matig slap
150 - 180	zand matig siltig, 2,5y5/3, Opm.: Gelaagd
180 - 185	klei matig siltig, 2,5y4/2, matig stevig, Opm.: Gelaagd

5

X-coördinaat (m) : 224609
Y-coördinaat (m) : 525067
Maaiveld (cm) : 700

Diepte (cm)	Omschrijving
Grondsoort	
0 - 45	zand zwak siltig, mix, kleilagen
45 - 165	zand zwak siltig, 5y6/2, Zand: matig fijn, weinig plantenresten, opgebrachte grond



X-coördinaat (m) : 224672
Y-coördinaat (m) : 524950
Maaiveld (cm) : 745

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 30	zand zwak siltig, 10yr3/2, bouwvoor
30 - 130	veen sterk zandig, 10yr3/3, opgebrachte grond, Opm.: Zandbrokken,Pijpensteel
130 - 143	veen zwak zandig, -10yr3/3, Opm.: Intact
143 - 146	veen zwak zandig, 10yr2/1, Opm.: Smeerlaag
146 - 157	zand sterk siltig, matig humeus, 2,5y3/2, C-horizont
157 - 165	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig fijn

X-coördinaat (m) : 224737
Y-coördinaat (m) : 524850
Maaiveld (cm) : 740

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 90	zand matig siltig, mix, Opm.: Veenbrokken
90 - 110	veen sterk zandig, 10yr3/2, bouwvoor
110 - 130	veen zwak zandig, 10yr3/3, Veen: matig amorf
130 - 134	veen zwak zandig, 10yr2/1, Veen: sterk amorf, Opm.: Smeerlaag
134 - 138	zand sterk siltig, 2,5y6/3, C-horizont
138 - 160	zand zwak siltig, 2,5y6/3

X-coördinaat (m) : 224830
Y-coördinaat (m) : 524730
Maaiveld (cm) : 750

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 140	zand zwak siltig, 10yr3/2, Opm.: Brokken geel zand
140 - 165	zand zwak siltig, 2,5y6/3, Zand: matig grof, C-horizont, Opm.: Gelaagd, lijkt wel rivierzand

X-coördinaat (m) : 225092
Y-coördinaat (m) : 524805
Maaiveld (cm) : 670

Diepte (cm)	Omschrijving
	Grondsoort
0 - 150	zand sterk siltig, zwak grindig, 5y5/1, vergraven, Opm.: Brokken keileem en bouwvoor